

In dit overzicht is informatie verzameld over de natuurwet- en regelgeving in Nederland. Daarbij is gebruikgemaakt van diverse websites (hieronder een overzicht), waarbij de informatie van de overheidssites vanzelfsprekend puur beschrijvend is, zonder aandacht te geven aan bepaalde zaken die minder goed lopen.

De wet- en regelgeving is om een paar redenen nogal onoverzichtelijk: de eerste daarvan is dat we te maken hebben met Europese regelgeving (zoals de Habitatrichtlijnen), die in Nederlandse wetgeving moest worden verwerkt, wat nogal wat tijd en moeite heeft gekost. Verder is vrij recent in Nederland sprake geweest van het invoeren van nieuwe of veranderde wetten (zoals de Flora- en faunawet) en moeten we nu alweer iets anders verwachten: de Natuurwet die in de steigers staat en waarin - opnieuw - eerdere wetten worden samengevoegd en tegelijk versimpeld.

Achtereenvolgens zijn in dit overzicht de volgende zaken besproken:

- Natuurbeschermingswet (en de Natura 2000-gebieden)
- Flora- en faunawet
- Boswet
- Kabinet wil sterk vereenvoudigde natuurwetten
- Het Cites-verdrag over de handel in en bezit van bedreigde planten- en diersoorten
- De IUCN lijst van bedreigde soorten
- De relatie tussen Europese en Nederlandse wet- en regelgeving
- Algemene informatie over wet- en regelgeving in Nederland (begrippen en hun betekenis)
- Informatie van de website van het Ministerie van LNV over natuurgebieden, landschapsparken, Ecologische Hoofdstructuur en dergelijke.

Geraadpleegde websites:

- www.minlnv.nl
- http://www.st-ab.nl/wetten/0087_Flora-_en_faunawet.htm
- www.natuurbeheer.nu
- <http://www.compendiumvoordeleefomgeving.nl/>
- www.vogelbescherming.nl
- www.faanabescherming.nl
- www.aid.nl

Natuurbeschermingswet

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen. Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op **gebiedsbescherming** (de bescherming van soorten is geregeld in de Flora- en faunawet).

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Bron: www.vogelbescherming.nl: de Natuurbeschermingswet heet officieel "Natuurbeschermingswet 1998" maar hij is eigenlijk pas in 2005 echt in werking getreden. Europa had Nederland toen al een paar keer aangespoord om de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn in te voeren.

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- **Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden)**
- **Beschermde Natuurmonumenten en Wetlands**

Natura 2000 is een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt in genoemde gebieden een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen. Maar soms doet het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) dit.

Bestaand gebruik

Op 1 februari 2009 is de wet opnieuw gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaats hadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangegeven. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op: 1- verbetering van de werking van de wet in de praktijk; 2- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Flora- en faunawet

Hiervan drie 'ingangen', namelijk vanuit informatie van de website van Vogelbescherming, het ministerie van LNV en van Faunabescherming.

Vogelbescherming

De Flora- en faunawet beschermt in beginsel alle in het wild levende dieren en planten. Het is (dus) een wet die soorten beschermt; dit in tegenstelling tot (of in aanvulling op) de natuurbeschermingswet, die natuurgebieden beschermt.

De F. en f.-wet is de Nederlandse uitwerking van twee Europese richtlijnen: de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Net als veel andere wetten die de natuur beschermen geeft de Flora- en faunawet twee soorten regels: voor de bescherming van de dier- en plantensoorten, en voor de bescherming van de plaats waar zij leven.

Zorg voor dieren en planten

De eerste bepaling uit de Flora- en faunawet luidt: "Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving". Deze 'zorgplicht' heeft als uitgangspunt dat we alles nalaten waarvan bekend is dat het schade kan toebrengen aan de dieren, planten of hun leefomgeving.

Nee-tenzij

Schadelijke handelingen zijn volgens de wet in beginsel verboden. En de wet verbiedt bovendien een aantal zaken nog eens heel uitdrukkelijk: bijvoorbeeld het doden, verstoren, verzamelen of verhandelen. Maar 'in beginsel' betekent dat er uitzonderingen mogelijk zijn. De wet werkt volgens het 'nee-tenzij' principe: alle mogelijk schadelijke handelingen zijn verboden, tenzij er een uitzondering voor is gemaakt. Bijvoorbeeld voor bestrijding van ongedierte, voor onderzoek of voor de kweek van bedreigde soorten. Of voor de nationale veiligheid. Op Schiphol mogen vogels bijvoorbeeld worden verjaagd omdat ze een gevaar kunnen vormen voor het vliegverkeer. De Flora- en faunawet regelt ook de jacht in ons land.

Leefomgeving

De Flora- en faunawet kent nog een bijzondere regeling: provincies hebben de bevoegdheid om specifieke plekken in het landschap aan te wijzen die van groot belang zijn voor het voortbestaan van een bepaalde soort. Bijvoorbeeld een bunker waar vleermuizen overwinteren, een veld waar bijzondere orchideeën groeien, of een plaats waar oeverzwaluwen nestelen. Zo'n plek mag niet meer worden aangetast als hij is aangemerkt als 'beschermde leefomgeving'. Dit is overigens weer een ander begrip dan 'leefgebied', wat voorkomt in de Natuurbeschermingswet.

Informatie van het ministerie van LNV

De Flora- en faunawet is op 1 april 2002 in werking getreden. Deze wet regelt de bescherming van planten- en diersoorten. In de Flora- en faunawet zijn EU-richtlijnen voor de bescherming van soorten opgenomen (Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn) en het internationale CITES-verdrag voor de handel in bedreigde diersoorten.

Beschermde soorten

Onder de Flora- en faunawet zijn als beschermde soort aangewezen:

- een aantal inheemse plantensoorten; - alle van nature in Nederland voorkomende zoogdierensoorten (behalve de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis); - alle van nature op het grondgebied van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten; - alle van nature in Nederland voorkomende amfibieën- en reptielensoorten; - alle van nature in Nederland voorkomende vissoorten (met uitzondering van soorten in Visserijwet 1963); - een aantal overige inheemse diersoorten; - een aantal uitheemse dier- en plantensoorten

De wet regelt onder meer beheer, schadebestrijding, jacht, handel, bezit en andere menselijke activiteiten die een schadelijk effect kunnen hebben op beschermde soorten.

Doelstelling wet

De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken. Daarnaast stelt de wet dat ook dieren die geen direct nut opleveren voor de mens van onvervangbare waarde zijn (erkenning van de intrinsieke waarde).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat.

Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet bevat een aantal verbodsbepalingen om ervoor te zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Deze verbodsbepalingen houden onder andere in dat (beschermde) planten niet geplukt mogen worden. Dieren (beschermd of niet) mogen niet gedood, verwond of gevangen worden. Ook de plaatsen waar dieren verblijven zijn beschermd. Het uitzetten van dieren of planten in de vrije natuur is niet toegestaan, net zomin als het kopen of verkopen van (beschermde) planten of dieren, of producten die van (beschermde) planten of dieren zijn gemaakt.

Beschermde leefomgeving

De Flora- en faunawet maakt het voor provincies mogelijk een bepaalde plek in landschap aan te wijzen als beschermde leefomgeving. Zo kunnen plaatsen die van groot belang zijn voor het voortbestaan van een planten- of diersoort worden beschermd. Een beschermde leefomgeving kan bijvoorbeeld zijn: een fort of bunker waar vleermuizen overwinteren, een dassenburcht, een plek waar orchideeën groeien of een muur waarop beschermde planten groeien.

Historie Flora- en faunawet (informatie die ik eerder heb geschreven voor de Stichting De Faunabescherming)

In het jaar 2002 is de nieuwe Flora- en faunawet van kracht geworden. De wet is in de plaats gekomen van een aantal oudere wetten, zoals de Jachtwet, de vogelwet 1936, de Nuttige Dierenwet 1914, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de artikelen 22 t/m 25 uit de Natuurbeschermingswet

De Faunabescherming heeft zich intensief beziggehouden met de totstandkoming van de Flora- en faunawet en was - ondanks verschillende door ons geconstateerde onvolmaaktheden - blij dat deze wet in 2002 van kracht is geworden. Een van de hoofdlijnen van de nieuwe wet is immers dat de bescherming van de dieren voorop staat en dat in

het geval van ernstige schade (voor de landbouw of bijv. weg- en waterwerken) jacht alleen wordt toegestaan indien andere methodes om de schade te voorkomen hebben gefaald. Daarmee werd, in vergelijking met de situatie van voor 2002, in feite de bewijslast voor de bestrijding van diersoorten omgedraaid. Een klager kreeg vroeger vrijwel altijd een vergunning om dieren te bestrijden. In theorie moet hij nu eerst aantonen minstens twee alternatieve methoden ter vermindering van zijn schade zonder succes te hebben uitgevoerd. En moet hij aannemelijk maken dat bestrijding van de schadeveroorzakende diersoort wel tot een bevredigende oplossing leidt.

Helaas heeft De Faunabescherming - net als verschillende andere organisaties op het gebied van natuurbescherming - moeten vaststellen dat na de inkrachttreding van alle kanten, bijvoorbeeld door het indienen van moties (in het parlement) en door het opstellen van AMvB's (Algemene Maatregelen van Bestuur, = regels ter uitvoering van de wet) vaak met succes is geprobeerd de uitgangspunten van de Flora- en faunawet te ondergraven. Inmiddels wordt nog steeds, of weer, op grote schaal gejaagd, vaak in gevallen waar schade niet door een onafhankelijke deskundige is vastgesteld, of waar andere manieren om de schade te voorkomen niet serieus zijn toegepast. Bescherming is geen regel meer, maar is uitzondering geworden.

Boswet

Bron: http://www.natuurbeheer.nu/Wet-_en_regelgeving/Nederland/Boswet/

De Boswet heeft tot doel om bossen te beschermen. In het kort zegt de Boswet: wat bos is, moet bos blijven. Bos dat wordt gekapt, moet worden herplant. Als dat niet kan op dezelfde plaats, dan elders (compensatie). Alleen bij een groot maatschappelijk belang wijkt de Boswet.

Wanneer valt bos onder de Boswet?

Onder de Boswet vallen alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are of, als het een rijbeplanting betreft, uit meer dan 20 bomen bestaan.

Alleen bos dat buiten de bebouwde kom ligt valt onder de Boswet. De gemeente kan een "bebouwde kom boswet" vaststellen die afwijkt van de bebouwde kom verkeerswet (de "gewone" bebouwde kom). In geval van twijfel kan de gemeente uitkomst geven.

Een aantal boomsoorten valt niet onder de boswet. Dit zijn linde, paardekastanje, Italiaanse populier en treurwilg. Ook éénrijige beplantingen van populier en wilg langs landbouwgronden vallen niet onder de Boswet, net als boomgaarden en kwekerijen van kerstbomen of van bosplantsoen.

De Boswet kent drie belangrijke instrumenten:

1. Meldingsplicht
2. Herplantplicht
3. Kapverbod

Meldingsplicht

Voordat een perceel bos dat onder de Boswet valt wordt gekapt, moet een kapmelding gedaan worden. Een kapmelding moet ten minste één maand voor de kap worden gedaan. Binnen één jaar na melding moet de kap worden uitgevoerd. Gebeurt dat niet, dan moet opnieuw melding worden gedaan.

De kapmelding is geen kapvergunning. In sommige gemeenten is een kapvergunning vereist. De gemeente geeft zo'n vergunning af. Voordat gekapt wordt is het raadzaam om bij de gemeente na te vragen of een vergunning vereist is. Als dat zo is, moet die apart worden aangevraagd. Gemeenten leggen in de bomenverordening vast welke bomen zonder vergunning mogen worden gekapt en voor welke bomen een meldings- of vergunningsplicht geldt. De kapmelding dient voornamelijk ter registratie van de herplantplicht. Elke kap waaruit een herplantplicht voortvloeit moet worden gemeld.

Dunningen en het afzetten van hakhout en grienden leiden doorgaans niet tot een herplantplicht. Die hoeven dan ook niet gemeld te worden. Wel kan voor deze werkzaamheden een

gemeentelijke vergunning vereist zijn!

Kaalkap en groepenkap leiden doorgaans wel tot een herplantplicht. Die moeten wel gemeld worden. De rechter heeft de grens tussen dunning en kap bepaald: als de kroonsluiting wordt teruggebracht tot minder dan 60% is er sprake van kap en moet een kapmelding worden ingediend.

Kapmelding moet worden gedaan bij Dienst Regelingen te Dordrecht. Dit moet gebeuren op het Formulier "Kennissegeving van een voorgenomen velling". Dit formulier en de toelichting daarop kunt u downloaden via het LNV loket.

Groepenkap, een geval apart

In de hedendaagse bosbouw wordt veel groepsgewijs gewerkt. Bij dunningen worden een aantal gaten gekapt van waaruit de bosverjonging zich kan inzetten. De vraag of hiervoor kapmelding moet worden gedaan wordt veel gesteld. Het antwoord op deze vraag verschilt per provincie. De provincie is de handhaver van de Boswet. In geval van twijfel kan de provincie uitsluitel geven. Het kan overigens geen kwaad om in geval van twijfel kapmelding te doen. Er staat geen sanctie op het ten onrechte indienen van een kapmelding.

Herplantplicht

Binnen drie jaar nadat een bos is gekapt moet het worden herplant. Deze termijn van drie jaar geldt ook als het bos door een calamiteit (brand, storm, ziekten of plagen) verloren gaat. Na drie jaar moet er een geslaagde herbebossing zijn uitgevoerd. Een herbeplanting die niet goed is aangeslagen moet, binnen 3 jaar na kap, worden ingeboet.

Niet nakomen van de herplantplicht is een economisch delict. De provincie ziet scherp toe op naleving van de herplantplicht en nog steeds wordt door de rechter hoge boetes opgelegd. Herplantplicht is grondgebonden. Bij verkoop van een perceel waarop een herplantplicht rust, gaat die herplantplicht over op de koper van het perceel. De verkoper heeft daarom de plicht om de koper te informeren als er herplantplicht op het perceel rust.

Vrijstelling herplantplicht

Als er bos wordt aangelegd op gronden die niet onder de Boswet vallen, kan vrijstelling meldings- en herplantplicht worden aangevraagd. Deze vrijstelling wordt verstrekt onder 2 voorwaarden:

1. het mag niet om een beplanting in het kader van een herplantplicht gaan;
2. de aangelegde beplanting moet binnen 40 jaar na aanleg worden geoogst.

Vrijstelling meldings- en herplantplicht moet worden aangevraagd bij Dienst Regelingen te Dordrecht. Het benodigde formulier kunt u downloaden via het LNV loket.

Compensatie: herplanten op een ander perceel

De Boswet kent de mogelijkheid om de herplantplicht uit te voeren op een ander perceel dan waar gekapt wordt. Dergelijke compensatie moet bosbouwkundig verantwoord plaatsvinden en over minimaal dezelfde oppervlakte. Bij veel provincies bestaan regels met betrekking tot compensatie. Vaak schrijft de provincie overcompensatie voor dat wil zeggen, er moet een groter oppervlakte herplant worden dan was gekapt. Compensatie moet vooraf worden geregeld. Hiervoor is overleg met de handhaver van de Boswet (de provincie) nodig.

De formele aanvraag om te mogen compenseren moet worden ingediend bij Dienst Regelingen in Dordrecht. Het formulier dat hiervoor gebruikt moet worden kunt u downloaden via het LNV loket.

Natuurlijke verjonging

De Boswet spreekt over herplantplicht. Volgens de letter der wet is natuurlijke verjonging dus geen toegestane vorm van bosverjonging. In de praktijk wordt daar gelukkig anders mee omgegaan. Het gaat erom dat er een geslaagde herbebossing plaatsvindt. Of dat gebeurt door aanplant, natuurlijke verjonging of een combinatie maakt niet uit. Doorgaans zal de provincie coulant omgaan met de termijn van drie jaar als er gestreefd wordt naar natuurlijke verjonging. Het verdient de aanbeveling om vooraf met de provincie kort te sluiten of verlenging van de periode van drie jaar mogelijk is.

Opmerking: in dit overzicht wordt niet ingegaan op het probleem van het kappen van bomen

en struiken op dichtgegroeide heideterreinen (en dergelijke).

Kapverbod

De minister van LNV kan in uitzonderingsgevallen een kapverbod opleggen als het natuur- en landschapsschoon ernstig geschaad dreigt te worden door de voorgenomen kap. In de praktijk gebeurt dit nagenoeg nooit. Er moet sprake zijn van opstanden of lanen van een uitzonderlijke natuurwaarde of landschappelijke waarde.

Kabinet wil sterke vereenvoudiging natuurwetten (persbericht 11-07-2008)

De ministerraad heeft op voorstel van minister Verburg van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) ingestemd met het voornemen om drie natuurwetten te integreren: de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. Daarmee wordt de wetgeving voor de bescherming van de natuur sterk vereenvoudigd.

Het kabinet reageert met dit voorstel op de evaluatie van de natuurwetgeving in Nederland. In de evaluatie staat dat de Europese en andere internationale regelgeving voor de bescherming van de natuur adequaat in nationale wetgeving is omgezet, maar dat de Nederlandse natuurwetten consistenten en transparanter kunnen. Met name de Flora- en faunawet wordt nu als erg ingewikkeld ervaren.

Het kabinet wil de regeling van de soortenbescherming in de Flora- en faunawet vereenvoudigen en snijden in de uitvoeringsregelingen. Ook zal opnieuw worden gekeken naar de inheemse dieren en planten die echt wettelijke bescherming nodig hebben. Het gevolg is dat een aantal nader te bepalen niet bedreigde soorten van de lijst zal verdwijnen. In de praktijk betekent dit dat een ontheffingsaanvraag achterwege kan blijven als op een bouwterrein bijvoorbeeld bruine kikkers of veldmuizen voorkomen.

Het kabinet wil meer natuurtaken naar de provincies overhevelen. De provincies gaan in de toekomst over de ontheffingsverlening voor ruimtelijke ingrepen, met uitzondering van projecten die de provinciegrens overschrijden, de beoordeling van een kapmelding of kapverbod en de taken die nu aan het Faunafonds zijn opgedragen. Het algemene jachtverbod in natuurgebieden wordt opgeheven. In plaats daarvan beoordeelt de terreinbeheerder per natuurgebied of jacht is toegestaan.

Voor de korte termijn heeft de minister van LNV al een aantal acties in gang gezet die moeten zorgen voor een betere uitvoering en handhaving van de natuurwetgeving. Zo wordt er gewerkt aan een vereenvoudiging van de uitvoering van de internationale regels voor beschermde planten en dieren, de zogeheten CITES-regelgeving, en komen er proeven met een regeling voor tijdelijke natuur die ontstaat op braakliggende bouwterreinen.

CITES-verdrag: over de handel in en bezit van beschermde dieren en planten

De handel in en het bezit van beschermde dieren en planten of producten die van beschermde dieren of planten zijn gemaakt, is aan strikte regels gebonden. Het CITES-verdrag regelt de internationale handel in bedreigde dieren en planten. Het doel van CITES is om te voorkomen dat de internationale handel in (producten van) dieren en planten het voortbestaan van die dier- en plantensoorten bedreigt. CITES trad op 1 juli 1975 officieel in werking. Inmiddels hebben zich 174 landen bij de overeenkomst aangesloten.

CITES staat voor: Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora. In het Nederlands betekent dit: Overeenkomst inzake de internationale handel in bedreigde uitheemse dieren en planten. De bepalingen van het CITES-verdrag zijn voor Nederland verwerkt in de Flora- en faunawet (Ff-wet). Deze wet regelt ook handel en bezit voor een aantal soorten die niet onder het CITES-verdrag vallen. Het is

in principe verboden inheemse beschermde dieren en planten te verzamelen, verhandelen, vervoeren of bezitten. Op deze regel zijn uitzonderingen, bijvoorbeeld voor vogels die in gevangenschap zijn geboren. Handel in en bezit van uitheemse dier- en plantensoorten is in veel gevallen toegestaan. De handelaar of de eigenaar moet dan wel een vergunning of certificaat hebben.

IUCN Rode Lijst van bedreigde soorten

De IUCN Rode Lijst van bedreigde soorten wordt jaarlijks opgesteld door IUCN met medewerking van duizenden soortdeskundigen wereldwijd. Het risico dat een soort uitsterft en de ernst van de bedreiging wordt vastgesteld aan de hand van een aantal criteria: de snelheid waarmee een soort achteruit gaat, de zeldzaamheid van de soort, en de verspreiding van de soort (grootte van het leefgebied en mate van versnippering).

Doel en gebruik van de Rode Lijst

De Rode Lijst is de meest uitgebreide en meest gebruikte informatiebron over de status van dier- en plantensoorten wereldwijd. De Rode Lijst geeft aan welke soorten het meest behoefte hebben aan bescherming en is daarmee een belangrijk instrument bij het vaststellen van beschermingsprioriteiten en het ontwikkelen van nationaal en internationaal natuurbeleid. Het is een goede indicator, een soort AEX-index, voor de biodiversiteit – de verscheidenheid van al het leven op aarde. Ook stimuleert de Rode Lijst actie om soorten en ecosystemen te beschermen en verstrekt het informatie voor internationale natuurverdragen, zoals het Biodiversiteitsverdrag (CBD) en het CITES-verdrag inzake de internationale handel in bedreigde soorten.

Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status (zie www.vogelbescherming.nl)

Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Flora- en faunawet. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signalering-functie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten. Ook Vogelbescherming Nederland gebruikt de Rode Lijst om doelstellingen te bepalen en prioriteiten te stellen.

Zie <http://www.nederlandsesoorten.nl/> voor informatie over exoten, rodelijstsoorten etc.

Relatie Europese en Nederlandse wet- en regelgeving

(van de website http://www.natuurbeheer.nu/Wet-_en_regelgeving/Europa/)

Europa (laatst gewijzigd: 06-01-2010)

Het Europese natuur-, milieu- en waterbeleid wordt steeds belangrijker voor de toekomst van het platteland. De doelen die de overheid wil bereiken voor de kwaliteit van water, natuur, bodem en lucht worden voor een groot deel bepaald door afspraken en richtlijnen die in de Europese Unie en in ander internationaal verband worden gemaakt. Voorbeelden daarvan zijn de **Nitraatrichtlijn** (mest), de **Kaderrichtlijn Water**, de **Vogel- en Habitatrichtlijnen** (bescherming van kwetsbare soorten en natuurgebieden) en wereldwijde **biodiversiteits- en klimaatverdragen**. Deze richtlijnen zijn of worden vertaald naar nationale wetgeving. De effecten van dit beleid zijn merkbaar voor alle gebruikers van het platteland. In de Nederlandse situatie is dit vooral van belang voor de landbouw.

Er zijn drie belangrijke vormen van Europese regelgeving:

- **Verdragen**. Een verdrag is een overeenkomst tussen de lidstaten. Een verdrag dient door elke afzonderlijke lidstaat te worden ondertekend. In veel gevallen is daarna nog ratificatie nodig: de overheid van het deelnemende land moet het verdrag nog goedkeuren.
- **Richtlijnen**. In een Europese richtlijn staan bepaalde resultaten die de lidstaten moeten realiseren. De richtlijnen worden op voordracht van de Europese commissie vastgesteld door het Europese parlement, waarna goedkeuring door de raad van Ministers (van

de lidstaten) plaatsvindt.

- **Verordeningen.** Europese verordeningen fungeren als wet in elke afzonderlijke lidstaat. De lidstaten moeten de Europese verordeningen opnemen in hun eigen wetgeving. Europese verordeningen worden op voordracht van de Europese Commissie vastgesteld door het Europese Parlement, waarna goedkeuring door de raad van Ministers (van de lidstaten) volgt.

Hoe werkt Europese regelgeving door in nationale wetgeving?

Europese regelgeving moet door de lidstaten in de nationale wetgeving worden uitgewerkt. Dat betekent soms dat er nieuwe wetten moeten worden gemaakt en soms dat er bestaande wetten moeten worden aangepast. De Europese commissie moet de nieuwe of aangepaste wetten goedkeuren. Totdat een lidstaat de nationale wetgeving heeft aangepast, is de Europese regeling rechtstreeks van toepassing. **Europese regelgeving gaat boven nationale regelgeving.** Als er strijdigheden zijn tussen de nationale regelgeving en de Europese, gaat de Europese regel voor.

De Europese Unie heeft een eigen rechtspraak. Als de indruk bestaat dat een lidstaat de Europese regelgeving niet goed interpreteert, kan de Europese rechter gevraagd worden om daar een oordeel over te vellen. Ook na uitwerken van de Europese regelgeving in de nationale regelgeving, blijft deze mogelijkheid bestaan.

Algemene informatie over wet- en regelgeving in Nederland

Bron: http://www.natuurbeheer.nu/Wet-_en_regelgeving/

Inleiding

De overheid stelt spelregels op die bepalen hoe er met de ruimte omgegaan kan worden. Ook over bos en natuur is het nodige geregeld. Dat staat niet allemaal keurig bij elkaar, maar is verdeeld over een bonte opsomming van wetten, regelingen en verordeningen. Dit maakt het er niet makkelijker op. Wat mag er wel, wat mag er niet, wanneer is een vergunning vereist en waar moet die dan worden aangevraagd?

Begrippen

Er zijn verschillende manieren waarop de wetgever kan aangeven wat wel en wat niet mag. Hieronder worden de belangrijkste daarvan en hun onderlinge samenhang toegelicht.

Wet

Een wet is gemaakt door de nationale wetgever: de regering en de Eerste en Tweede kamer. De grondwet regelt hoe een wet tot stand komt. Een wet is van toepassing op heel Nederland. Een wet bevat bindende voorschriften. U moet doen wat er in de wet staat. Doet u dat niet, dan bent u strafbaar. Iedere burger wordt geacht de wet te kennen. Ook als u de wet niet kent, bent u strafbaar bij overtreding.

Raamwet

In de loop der jaren heeft de overheid steeds meer taken gekregen. Hierdoor moesten steeds meer zaken in wetten geregeld worden. Omdat de formele procedure om een wet goed te keuren erg lang duurt, worden er steeds meer raamwetten opgesteld. In deze raamwetten staan kaders, uitgangspunten en doelstellingen die in Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB) of in Ministeriële regelingen (MR) worden uitgewerkt. De wet geeft telkens aan of uitwerking in een AMvB of in een MR moet gebeuren.

Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB)

Een AMvB is een uitvoeringsbesluit dat bij een wet hoort. Een AMvB wordt opgesteld door een Ministerie, besproken in de Ministerraad, van advies voorzien door de Raad van State en daarna vastgesteld. De behandeling in Eerste en Tweede kamer, die voor een wet wel nodig is, wordt bij een AMvB overgeslagen.

Voorbeelden van AMvB's waar men in het beheer van bos en natuur mee te maken heeft is het Besluit vrijstelling stortverbod en het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

Ministeriële Regeling (MR)

De MR kent een nog kortere weg dan de AMvB. Een MR wordt door een Minister vastgesteld. Per MR worden doorgaans praktische uitwerkingen van wetten geregeld of zaken die op korte termijn geregeld moeten worden. De vervoersverboden en beschermingszones bij dierziekten worden bij Ministeriële Regeling vastgesteld.

Verordeningen

In Nederland kunnen ook lagere overheden bindende voorschriften uitvaardigen. Nationale wetten regelen waarover lagere overheden bindende voorschrift kunnen uitvaardigen. Voorbeelden zijn provinciale en gemeentelijke verordeningen en de waterschapskeur. Ook het Bosschap kan verordeningen uitvaardigen. Verordeningen van lagere overheden zijn net zo bindend als wetten.

Vergunningen en ontheffingen

Vergunning en ontheffing zijn twee verschillende namen voor hetzelfde. Het is een officiële toestemming van de overheid om een met name genoemde activiteit die in principe verboden is uit te voeren. Als het gaat om iets doen wat in principe niet mag spreken we van een vergunning. Gaat het om iets laten wat in principe verplicht is, dan spreken we van ontheffing. Het overheidsdocument wordt echter bijna altijd een vergunning genoemd. Aan een vergunning zijn doorgaans wettelijke voorwaarden verbonden. Bij de vergunningsaanvraag moet de aanvrager aantonen dat hij aan deze voorwaarden voldoet.

Uit de website van het ministerie van LNV (<http://www.minlnv.nl/>):

Ecologische Hoofdstructuur

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) heeft in 1990 de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) geïntroduceerd. De EHS bestaat uit een netwerk van natuurgebieden. Het doel van de EHS is de instandhouding en ontwikkeling van deze natuurgebieden, om daarmee een grote aantalsoorten en ecosystemen te laten voortbestaan.

Wetlands

Onder wetlands worden waterrijke gebieden verstaan, bijvoorbeeld moerassen of veengebieden. Deze natuurgebieden hebben belangrijke functies, onder andere voor trekvogels, vissen en andere waterdieren. Wetlands en de planten- en diersoorten die erin leven, worden beschermd door het **Ramsar Verdrag** uit 1971.

Nationale Parken

Nationale Parken zijn de meest waardevolle natuurgebieden van Nederland. Daarom worden ze ook wel de parels van de EHS genoemd. In Nationale Parken is goed zichtbaar hoe de natuur en de mens kunnen samengaan. Mensen kunnen er volop wandelen, fietsen en kanoën, terwijl er ook bijzondere en kwetsbare dier- en plantensoorten leven.

Natura 2000

Natura 2000 is een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn. Een voorbeeld is de Noordse woelmuis, die alleen nog maar in Nederland voorkomt.

Relatie met de Natura 2000/Vogel- en Habitatrichtlijn: de Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. De al eerder aangewezen Vogelrichtlijngebieden worden daarbij opnieuw aangewezen.

De aanwijzing van Natura 2000-gebieden is in 2007 begonnen.

- 18 Natura 2000-gebieden definitief aangewezen

Minister Verburg heeft op 23 december 2009 de volgende gebieden definitief aangewezen als Natura 2000-gebied: IJsselmeer, Markermeer & IJmeer, Zwarte Meer, Ketelmeer & Vossemeer, Veluwerandmeren, Eemmeer & Gooimeer Zuidoever, Oosterschelde, Westerschelde & Saefthinghe, Deelen, Wijnjeterper Schar, Elperstroomgebied, Oostvaardersplassen, Schoorlse Duinen, Coepelduynen, Donkse Laagten, Ulvenhoutse Bos, Lepelaarplassen en Oudeland van Strijen.

- Elf Natura 2000-gebieden in ontwerp aangewezen

Minister Verburg heeft op 24 september 2009 11 Natura 2000-gebieden in ontwerp aangewezen. Het gaat om Lauwersmeer, Rottige Meenthe & Brandemeer, Drentsche Aa-gebied, Bargerveen, Stelkampsveld, Korenburgerveen, Binnenveld, Lingegebied & Diefdijk-Zuid, De Wilck, Biesbosch en Bunder- en Elsloërbos. De ontwerp-aanwijzingsbesluiten lagen van 24 september tot en met 4 november 2009 ter inzage. Iedereen kon gedurende deze periode zijn of haar zienswijze op deze 11 ontwerp-aanwijzingsbesluiten schriftelijk of mondeling naar voren brengen. Er zijn zo'n 700 zienswijzen ingediend.

- Definitieve aanwijzing vier Hoogveengebieden en Arkemheen

Minister Verburg heeft op 10 september 2009 vijf gebieden definitief aangewezen als Natura 2000-gebied. Het gaat om Witterveld, Engbertsdijksvenen, Arkemheen, Deurnsche Peel & Mariapeel en Groote Peel. Door de aanwijzing is duidelijk welke kwetsbare natuurwaarden in de gebieden bescherming krijgen. In de gebieden van de Hoogvenen en Arkemheen gaat het onder meer om de bescherming van actieve hoogvenen, droge heiden, de kraanvogel en de blauwborst.

Inmiddels hebben er in totaal 158 ontwerp-aanwijzingsbesluiten ter inzage gelegen.

Nationale Landschappen

Nederland kent twintig Nationale Landschappen. Deze gebieden hebben een unieke combinatie van cultuurhistorische en natuurlijke elementen. Daarmee vertellen ze het verhaal van het Nederlandse landschap.

Uniek ecologisch netwerk

De Natura 2000-gebieden, de EHS en de Nationale Parken zijn alle met elkaar verbonden. Ook zijn er grensoverschrijdende verbindingen met natuurgebieden in buurlanden. Op deze manier is in Nederland een uniek ecologisch netwerk tot stand gebracht. De Nationale Parken, maar vooral ook de Nationale Landschappen, hebben veel te bieden aan mensen die willen recreëren en genieten van mooie natuur of een bijzonder landschap.